

Kommer engelsken og tar oss?

«Vil du joine meg på konserten i morgen?» «Jeg er så busy for tida.» Engelskordene har for lengst fått innpass i språket vårt. Kan norsk holde stand?

SPRÅK

TEKST: Hanne Strypet
hanns@underdusken.no
ILL: Lisa Solem Sæter

Når norsk tar opp i seg elementer hentet fra engelsk eller amerikansk språk, kalles det gjerne for anglisering av språket.

– Språklig anglisering kan gjelde alt fra skriftkonvensjoner, leksikalske lån, faste uttrykk, setningskonstruksjoner, hele fraser eller kodeveksling mellom norsk og engelsk, sier Brit Mæhlum, professor i nordisk språkvitenskap.

Hun forteller at det også kalles anglisering når engelsk tenderer til å bli brukt på et helt samfunnsområde som tradisjonelt har vært norskspråklig, som for eksempel innen akademia. Hvorfor denne påvirkningen skjer, har hun ikke et enkelt svar på.

– Det er nok så komplekst, men slik mange av oss ser det, ligger den viktigste faktoren i den status og prestisje som angloamerikansk har oppnådd i store deler av verden, framfor alt etter siste

verdenskrig, forklarer Mæhlum, og peker på USAs langvarige posisjon som politisk-, økonomisk- og kulturell supermakt.

Mæhlum tror på holdningskapende arbeid for å demme opp for, og om mulig reversere, engelskpåvirkningen.

– Påvirkningen kan sees som et resultat av kulturell imperialism, eller «mental kolonisering», som noen har kalt det, der en mer eller mindre frivillig legger vekk norsk språk til fordel for engelsk, forteller Mæhlum.

Bjørnetjeneste

Språkrådet jobber for at det også i framtida skal brukes norsk i Norge. Deres arbeid skal omfatte både norsk språk generelt og den nynorske målformen spesielt. Alex Hansen, professor ved Institutt for fysikk, mener Språkrådets kamp for nynorskens plass i samfunnet er et problem.

– De nærmest presser nynorsk på folk. Kampen om å beholde nynorsk gjør det norske språket en bjørnetjeneste. Mens det strides mellom bokmål og nynorsk, en strid som er hauset opp, kryper engelsken inn bakveien og skaper enda større splittelser. Dette redder ikke det norske språket. Hvorfor ikke skjære gjennom og innføre samnorsk, spør Hansen.

Han kan heller ikke forstå hvorfor

Studentmållaget ikke innser hvor skadelig kampen deres er for det norske språket.

– I mine øyne er Mållaget en sørgelig gjeng som heller burde bruke energien sin på andre og mer nyttige ting, sier Hansen.

Ifølge loven skal eksamensoppgaver gis på målformen studenten ønsker. For den språkengasjerte fysikkprofessoren har nynorskpresset kun ført til at han lager eksamensoppgavene på engelsk.

– Det er ofte vanskelig å oversette engelske faguttrykk til norsk. Samtidig er det alltid noen utenlandske studenter i klassen, forklarer Hansen.

Ikke bakholdsangrep

Studentmållaget lar seg ikke vippe av pinnen av Hansens kritikk.

– Vi vet at vi gjør et viktig og nyttig arbeid. Det er uforståelig for oss at det å arbeide for norsk språk, enten det er bokmål eller nynorsk, skal kunne svekke språket. Et viktig steg i prosessen med å styrke norsk som fagspråk er terminologiarbeidet som utføres av nettopp studentmållagene, påpeker Kristin Fridtun, leder i Studentmållaget i Nidaros.

Også leder i Språkrådet, Sylfest Lomheim, er uenig i Hansens kritikk av arbeidet med å styrke nynorskens stilling. Han avviser at Språkrådet presser nynorsk på folk.

– Det er nynorsk som blir pressa ut av bokmål i dagens samfunn, konstaterer han.

På full fart inn i akademia

Flere internasjonale studenter, samt NTNUs mål om å bli internasjonalt fremragende innen 2020, øker engelskandelen også i studentenes undervisning.

– Engelsk blir stadig mer vanlig innen forskning, men det er også i ferd med å bli vanligere i undervisningen, sier Ragnhild Ljosland, stipendiat ved Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap.

Bologna-avtalen, som Norge har underskrevet, har som mål å etablere ett europeisk område for høyere utdanning innen 2010, med fri flyt av studenter og ansatte i høyere utdanning. En måte å gjøre norske studier mer tilgjengelige er å øke engelskandelen i undervisningen. Ljosland sier at man ikke nødvendigvis må erstatte den norske undervisningen med engelsk. Alternativene kan være at språkkurs blir en del av graden. I tillegg kan sommerkurs i norsk, et parallellt «skyggepensum» på engelsk og engelskspråklige kollokvier være alternativer til forelesninger på engelsk.

Språkrådet er klare over at det innen

akademia ikke er selvsagt at norsk vil være i bruk ved siden av engelsk i framtida. Innen undervisningen mener de det må tas grep for å sikre norsk undervisning i norske forelesningssaler.

«Begynnerundervisning på norsk må lovfestes, og institusjonene må få pålegg om å utarbeide språkstrategier som sikrer norsken sin stilling», heter det på Språkrådets nettsider.

Engelsk høy, norsk lav?

Hansen mener trenden er soleklar, og ser fordelene av ett verdensspråk som gjør mellommenneskelig forståelse lettere, samtidig som han er klar på at språk og kultur er nært knyttet til hverandre.

– Engelsk er på full fart inn, enten man liker det eller ikke. Landegrensene betyr ingen-

ting, hvert fall ikke innen naturvitenskap, der alt er internasjonalt, sier Hansen.

Språkprofessor Mæhlum tror det er liten sannsynlighet for at engelsk blir det eneste forskningsspråket i framtida.

– Nærmest uansett hvor angliserte vi måtte bli, tror jeg sannsynligheten er overhengende for at store nasjo-

nalspråk som norsk fortsatt vil bli brukt innenfor mange humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. Om vi klarer å få til en viss holdningsendring i tida framover, vil kanskje ikke engelskandelen i forskningen bli særlig større enn

den allerede er.

Mæhlum tror heller ikke på spådommen om at norsk språk kommer til å dø ut med tida.

– Uansett hvor omfattende tendensene til domenetap måtte bli innenfor akademia, i næringslivet, popmusikk eller reklame, så er ikke dét ensbetydende med at norsk som språk dør ut. Den ultimate risikoen er heller at engelsk etter hvert skulle bli et slags «høy-språk», mens norsk ble degradert til et «lav-språk», fortrinnsvis til bruk i mer uformelle sammenhenger. Slik for eksempel situasjonen i en rekke tidligere koloni-områder er, sier Mæhlum. **UD**

